

POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK
WYDZIAŁ HISTORII I NAUK SPOŁECZNYCH
INSTYTUT HISTORII POLSKIEJ AKADEMII NAUK

ROCZNIKI HISTORYCZNE

ROCZNIK LXXXVI

2020

POZNAŃ – WARSZAWA 2020

ROCZNIKI HISTORYCZNE

ROCZNIK LXXXVI
za rok 2020

THE POZNAŃ SOCIETY FOR THE ADVANCEMENT OF THE ARTS AND SCIENCES
SECTION OF HISTORY AND SOCIAL SCIENCES

THE INSTITUTE OF HISTORY POLISH ACADEMY OF SCIENCES

HISTORICAL ANNALS

ESTABLISHED BY
KAZIMIERZ TYMIENIECKI

LXXXVI
2020

CONTENTS

STUDIES AND ARTICLES

Miłosz Sosnowski, <i>Adelbertus alto sanguine</i> – an abridged legend of St. Adalbert of Prague: commentary, its place in the textual tradition of <i>Nascitur</i> (BHL 38), edition.....	7
Ewa Wólkiewicz, The Nysa (Neisse) list of proscriptions from the last quarter of the 13 th century. A new edition with commentary	43
Krzysztof Ożóg, The images of John and Charles IV of Luxemburg in the Annals of Jan Długosz.....	75
Marian Wolski, The agreement of Maciej, bishop of Przemyśl, with the local gentry concerning the tithe from the last decade of the 14 th century.....	99
Paweł Dembiński, The origins of the metrica of the cathedral chapter in Poznań	117
Sergiej Polechow, Sobiesław Szybkowski, A new source for the history of Polish estate representation development in late Middle Ages. The report of the Teutonic Knights informer Nikolaus Steinchen from early December 1432.....	133
Marcin Starzyński, Materials for the history of altarists of Virgin Mary Church in Cracow in the Middle Ages, Part 2: Statutes of the house of altarists	153
Stanisław A. Sroka, Mikołaj of Tuchów. A forgotten astronomer and physician of the 15th century and his European peregrinations.....	177
Maciej Zdanek, Biographical and historical notes by Grzegorz of Stawiszyn (1481-1540) and their continuation.	187
Krystyna Szelągowska, Arild Huitfeldt's aristocratic vision of the national history of Denmark.....	217

REVIEWS.....	249
--------------	-----

POZNAŃ – WARSZAWA 2020

POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK
WYDZIAŁ HISTORII I NAUK SPOŁECZNYCH

INSTYTUT HISTORII POLSKIEJ AKADEMII NAUK

ROCZNIKI HISTORYCZNE

ZAŁOŻONE PRZEZ
KAZIMIERZA TYMIENIECKIEGO

ROCZNIK LXXXVI
za rok 2020

POZNAŃ – WARSZAWA 2020

POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK
THE POZNAŃ SOCIETY FOR THE ADVANCEMENT OF THE ARTS AND SCIENCES

GŁÓWNY REDAKTOR WYDAWNICTW PTPN / DIRECTOR OF THE PUBLISHING HOUSE
Jakub Kępiński

INSTYTUT HISTORII IM. TADEUSZA MANTEUFFLA POLSKIEJ AKADEMII NAUK
THE TADEUSZ MANTEUFFEL INSTITUTE OF HISTORY POLISH ACADEMY OF SCIENCES

PEŁNOMOCNIK DYREKTORA DS. CYFRYZACJI CZASOPISM
DIRECTOR'S PROXY FOR DIGITALISATION OF PERIODICALS
Daniel Boćkowski

KOMITET REDAKCYJNY / EDITORIAL STAFF
Redaktor / Editor-in-chief: Tomasz Jurek
Sekretarz / Assistant: Adam Kozak
Członkowie / Members: Tomasz Jasiński, Jerzy Strzelczyk

RADA NAUKOWA / EDITORIAL BOARD
Dániel Bagi (Pécs), Sławomir Gawlas (Warszawa), Ivan Hlaváček (Praga), Krzysztof Mikulski (Toruń),
Henryk Samsonowicz (Warszawa), Thomas Wunsch (Pasawa)

Adres Redakcji / Address of Editor-in-Chief
ul. S. Mielżyńskiego 27/29
61-725 Poznań
tel. 61 848 09 17
e-mail: tnjurek@wp.pl; rh@ihpan.edu.pl

Czasopismo recenzowane
Szersza informacja o czasopiśmie:
www.rh-ihpan.edu.pl
<http://rh.ptpn.poznan.pl>

Copyright © by Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, 2020
Copyright © by Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk, 2020

p-ISSN 0324-8585
e-ISSN 2451-134X

Printed in Poland

Wydanie I
Poznań – Warszawa 2020

TREŚĆ ROCZNIKA

ROZPRAWY I ARTYKUŁY

Miłosz Sosnowski (Poznań), <i>Legenda Adelbertus alto sanguine</i> . Komentarz, wydanie, miejsce w tradycji <i>Nascitur</i> (BHL 38), wydanie	7
Ewa Wólkiewicz (Warszawa), Nyski wykaz proskrypcji z ostatniej ćwierci XIII wieku. Nowa edycja z komentarzem	43
Krzysztof Ożóg (Kraków), Wizerunek Jana i Karola IV Luksemburgów w Rocznikach Jana Długosza	75
Marian Wołski (Kraków), Uгода biskupa przemyskiego Macieja z miejscową szlachtą w sprawie dziesięcin z ostatniego dziesięciolecia XIV wieku	99
Paweł Dembiński (Poznań), Geneza metryki poznańskiej kapituły katedralnej	117
Sergiej Polechow (Moskwa), Sobiesław Szymbkowski (Gdańsk), Nowe źródło do dziejów kształtowania się polskiej reprezentacji stanowej w późnym średniowieczu. Raport krzyżackiego informatora Mikołaja Steinchena z początku grudnia 1432 roku ..	133
Marcin Starzyński (Kraków), Materiały do historii altarystów kościoła Mariackiego w Krakowie w średniowieczu, Część 2: Statuty domu altarystów	153
Stanisław A. Sroka (Kraków), Mikołaj z Tuchowa. Zapomniany astronom i lekarz z XV wieku oraz jego europejskie peregrynacje	177
Maciej Zdanecki (Kraków), Zapiski biograficzne i historyczne Grzegorza ze Stawiszyna (1481-1540) oraz ich kontynuacja	187
Krystyna Szelałgowska (Białystok), Arilda Huitfeldta szlachecka wizja dziejów narodowych Danii	217

ARTYKUŁY RECENZYJNE

Antoni Gąsiorowski (Puszczykowo), Pamięć o profesorze Kazimierzu Tymienieckim [Kazimierz Tymieniecki. W pięćdziesiąt rocznicę śmierci mistrza nauk mediewistycznych, red. Jarosław Nikodem, Poznań 2019]	249
Jarosław Jarzewicz (Poznań), Czy historia sztuki jest przydatna historykowi? [Michalina Duda, Sławomir Jóźwiak, Marcin Wiewióra, Zagraniczne podróże budowniczych (architektów, kamieniarzy, murarzy) i rzeźbiarzy w łacińskiej Europie od X do pierwszej połowy XIV wieku w świetle źródeł pisanych, Toruń 2020]	255
Adam Kozak (Poznań), O metodzie badań nad małżeństwem późnośredniowiecznym [Magdalena Biniaś-Szkopek, Małżonkowie przed sądem biskupiego oficjała poznańskiego w pierwszej ćwierci XV wieku, Poznań 2018]	267
Antoni Gąsiorowski (Puszczykowo), Od szlachetnego pana Aradłów do szlachetnego pana Żmielcza, czyli o wydaniu lustracji małopolskich oraz ruskich ceł i myt z XVI wieku [Lustracja ceł i myt małopolskich z 1565 roku, wyd. Bożenna Wyrozumska przy współpracy Marcina Starzyńskiego, indeksy opr. Patrycja Wiencierz, Kraków 2019]	277

RECENZJE

Eduard Mühle, <i>Die Slawen im Mittelalter zwischen Idee und Wirklichkeit</i> , Wien-Köln-Weimar 2020 (<i>Jerzy Strzelczyk, Poznań</i>)	281
Dariusz A. Sikorski, <i>Religie dawnych Słowian. Przewodnik dla zdeorientowanych</i> , Poznań 2018 (<i>Karol Kollinger, Warszawa</i>)	283

Norbert Kersken, Przemysław Wiszewski, Neue Nachbarn in der Mitte Europas. Polen und das Reich im Mittelalter, Darmstadt 2020 (<i>Tomasz Jurek, Poznań</i>)	287
Przemysław Urbaniczyk, Bolesław Chrobry – lew ryczący, Toruń 2017 (<i>Dariusz A. Sikorski, Poznań</i>)	290
Das Sakramentar aus Tyniec. Eine Prachthandschrift des 11. Jahrhundert und die Beziehungen zwischen Köln und Polen in der Zeit Kasimirs des Erneueres, hg. von Klaus Gereon Beuckers, Andreas Bihrer, unter Mitarbeit von Ursula Prinz, Wien-Köln-Graz 2018 (<i>Tomasz Jurek, Poznań</i>)	297
Werner Paravicini, Adlig leben im 14. Jahrhundert. Weshalb sie fuhren: Die Preußenreisen des europäischen Adels, Teil 3, Göttingen 2020 (<i>Tomasz Jurek, Poznań</i>)	300
Katalog nagrobków piastowskich, opr. Aleksandra Losik-Sidorska, Poznań 2020 (<i>Tomasz Jurek, Poznań</i>)	304
Michał Skoczyński, Contrata Masoviae. Dominikanie na Mazowszu od XIII do XVI wieku, Poznań 2019 (<i>Maciej Zdanek, Kraków</i>)	306
Adam Kozak, Pleszew w późnym średniowieczu i u progu epoki nowożytnej (koniec XIV – początek XVI wieku), Poznań 2020 (<i>Marcin Starzyński, Kraków</i>)	311
Urszula Zachara-Związek, Łacina późnośredniowiecznych ksiąg ławniczych Starej Warszawy, Warszawa 2019 (<i>Marcin Starzyński, Kraków</i>)	313
Najstarsze rachunki przemyskie (1472-1510), wyd. Anna Łosowska, Michał Schmidt, Przemyśl 2019 (<i>Marcin Starzyński, Kraków</i>)	315
Krzysztof Kaczmarek, Święcenia duchowieństwa w diecezji gnieźnieńskiej w latach 1482-1493, Poznań 2018 (<i>Adam Kozak, Poznań</i>)	317
Krzysztof Mrozowski, Przestrzeń i obywatele Starej Warszawy od schyłku XV wieku do 1569 roku, Warszawa 2020 (<i>Marcin Starzyński, Kraków</i>)	322
Andrzej Karpiński, Pożary w miastach Rzeczypospolitej w XVI-XVIII wieku i ich następstwa ekonomiczne, społeczne i kulturowe. Katalog, współpraca Emil Kalinowski, Elżbieta Nowosielska, Warszawa 2020 (<i>Tomasz Jurek, Poznań</i>)	327
Wielkopolska w drugiej połowie XVI wieku, red. Krzysztof Chłapowski, Marek Słomkowski (Atlas historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku, 4), Warszawa 2017 (<i>Zbigniew Chodyła, Poznań</i>)	329
650 lat herbu miasta Krakowa. Wystawa dedykowana Profesorowi Marianowi Friedbergowi w pięćdziesiąt rocznicę śmierci. Katalog wystawy, scenariusz Zenon Piech, Kraków 2019 (<i>Paweł Stróżyk, Poznań</i>)	334
Akademische Festkulturen vom Mittelalter bis zur Gegenwart. Zwischen Inaugurationsfeier und Fachschaftsparty, hg. von Martin Kintzinger, Wolfgang Eric Wagner, Marian Füssel unter Mitarbeit von Stefan Hynek, Basel 2019 (<i>Maciej Zdanek, Kraków</i>)	336
Współpracownicy rocznika.	341
Lista recenzentów Roczników Historycznych	342

Współpracownicy Rocznika

- dr Zbigniew Chodyła, ul. Szeherazady 9, 60-193 Poznań, e-mail: zchodyla@gmail.com
- dr Paweł Dembiński, Zakład Słownika Historyczno-Geograficznego Ziem Polskich w Średniowieczu, Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk, ul. Mielżyńskiego 27/29, 61-725 Poznań, e-mail: dembinsk@man.poznan.pl
- prof. dr hab. Antoni Gąsiorowski, e-mail: antgasior@poczta.onet.pl
- dr hab. Jarosław Jarzewicz, prof. UAM, Zakład Historii Sztuki Starożytnej i Średniowiecznej, Instytut Historii Sztuki, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, al. Niepodległości 4, 61-874 Poznań, e-mail: jarzewic@amu.edu.pl
- prof. dr hab. Tomasz Jurek, Zakład Słownika Historyczno-Geograficznego Ziem Polskich w Średniowieczu, Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk, ul. Mielżyńskiego 27/29, 61-725 Poznań, e-mail: tnjurek@wp.pl
- dr Karol Kollinger, Ośrodek Historii Kultury Materialnej Średniowiecza i Czasów Nowożytnych, Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk, al. Solidarności 105, 00-140 Warszawa, e-mail: karolkollinger@gmail.com
- mgr Adam Kozak, Zakład Słownika Historyczno-Geograficznego Ziem Polskich w Średniowieczu, Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk, ul. Mielżyńskiego 27/29, 61-725 Poznań, e-mail: adammichalkozak@gmail.com
- prof. dr hab. Krzysztof Ożóg, Instytut Historii, Uniwersytet Jagielloński, ul. Gołębia 13, 31-017 Kraków, e-mail: krzysztof.ozog@uj.edu.pl
- dr Sergiej Polechow, Школа актуальных гуманитарных исследований, Институт общественных наук, Российская академия народного хозяйства и государственной службы, проспект Вернадского 82 стр. 1, 119571 Москва, e-mail: sergey.polekhov@gmail.com
- dr hab. Dariusz A. Sikorski, prof. UAM, Zakład Historii Średniowiecznej, Wydział Historii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, ul. Uniwersytetu Poznańskiego 7, 61-614 Poznań, e-mail: dariusz.sikorski@amu.edu.pl
- dr Miłosz Sosnowski, Zakład Źródłoznawstwa i Nauk Pomocniczych Historii, Wydział Historii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, ul. Uniwersytetu Poznańskiego 7, 61-614 Poznań, e-mail: miloszso@amu.edu.pl
- prof. dr hab. Stanisław A. Sroka, Zakład Historii Polski Średniowiecznej, Instytut Historii, Uniwersytet Jagielloński, ul. Gołębia 13, 31-017 Kraków, e-mail: stanislaw.sroka@uj.edu.pl
- dr hab. Marcin Starzyński, prof. UJ, Zakład Nauk Pomocniczych Historii, Instytut Historii, Uniwersytet Jagielloński, ul. Gołębia 13, 31-017 Kraków, e-mail: marcin.starzynski@uj.edu.pl
- dr hab. Paweł Stróżyk, prof. UAM, Zakład Źródłoznawstwa i Nauk Pomocniczych Historii, Wydział Historii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, ul. Uniwersytetu Poznańskiego 7, 61-614 Poznań, e-mail: paszeko@amu.edu.pl
- prof. dr hab. Jerzy Strzelczyk, Zakład Historii Średniowiecznej, Wydział Historii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, ul. Uniwersytetu Poznańskiego 7, 61-614 Poznań, e-mail: dorotagata@op.pl
- dr hab. Krystyna Szelańska, prof. UwB, Wydział Historii i Stosunków Międzynarodowych, Uniwersytet w Białymstoku, plac Niezależnego Zrzeszenia Studentów 1, 15-420 Białystok, e-mail: k.szelańska@uwb.edu.pl
- dr hab. Sobiesław Szybkowski, prof. UG, Zakład Historii Średniowiecza Polski i Nauk Pomocniczych Historii, Instytut Historii, Uniwersytet Gdański, ul. Wita Stwosza 55, 80-308 Gdańsk, e-mail: sobieslaw.szybkowski@ug.edu.pl
- dr hab. Marian Wolski, prof. UJP II, Instytut Historii, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, ul. Kanoniczna 9, 31-002 Kraków, e-mail: radix3@wp.pl
- dr hab. Ewa Wólkiewicz, prof. IAE PAN, Ośrodek Historii Kultury Materialnej Średniowiecza i Czasów Nowożytnych, Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk, al. Solidarności 105, 00-140 Warszawa, e-mail: ewawolkiewicz@op.pl
- dr hab. Maciej Zdanek, Oddział Badań Dziejów Uniwersytetu Jagiellońskiego, Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego, al. Mickiewicza 22, 30-059 Kraków, e-mail: mzdane@wp.pl

Lista recenzentów Roczników Historycznych

dr Anna Adamska (Universiteit Utrecht)
prof. dr hab. Jacek Banaszkiewicz (Instytut Historii PAN, Warszawa)
prof. dr hab. Agnieszka Bartoszewicz (Uniwersytet Warszawski)
prof. dr hab. Hans-Jürgen Bömelburg (Justus-Liebig-Universität Gießen)
prof. dr hab. Roman Czaja (Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń)
prof. dr hab. Marek Derwich (Uniwersytet Wrocławski)
prof. dr hab. Wojciech Drelicharz (Uniwersytet Jagielloński, Kraków)
prof. dr hab. Sławomir Gawlas (Uniwersytet Warszawski)
prof. dr hab. Mateusz Goliński (Uniwersytet Wrocławski)
prof. dr hab. Ivan Hlaváček (Univerzita Karlova, Praha)
dr dr h. c. Winfried Irgang (Herder-Institut, Marburg, emeritus)
prof. dr hab. Andrzej Janeczek (Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Warszawa)
prof. dr hab. Jarosław Jarzewicz (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań)
prof. dr hab. Paweł Jeziorski (Instytut Historii PAN, Toruń)
prof. dr hab. Michał Kara (Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Poznań)
prof. dr hab. Edmund Kizik (Uniwersytet Gdański; Instytut Historii PAN)
prof. dr hab. Maria Koczerska (Uniwersytet Warszawski)
prof. dr hab. Marek Daniel Kowalski (Uniwersytet Jagielloński, Kraków)
prof. dr hab. Paweł Kras (Katolicki Uniwersytet Lubelski)
prof. dr hab. Christian Lübke (Universität Leipzig)
prof. dr hab. Halina Manikowska (Instytut Historii PAN, Warszawa)
prof. dr hab. Roman Michałowski (Uniwersytet Warszawski)
prof. dr hab. Krzysztof Mikulski (Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń)
prof. dr hab. Zdzisław Noga (Uniwersytet Pedagogiczny, Kraków)
prof. dr Judith Olszowy-Schlanger (École Pratique des Hautes Études, Paris)
prof. dr hab. Krzysztof Ożóg (Uniwersytet Jagielloński, Kraków)
prof. dr hab. Marcin R. Pauk (Uniwersytet Warszawski)
prof. dr hab. Zenon Piech (Uniwersytet Jagielloński, Kraków)
prof. dr hab. Andrzej Radziwiński (Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń)
prof. dr hab. Stanisław Rosik (Uniwersytet Wrocławski)
prof. dr hab. Krzysztof Skupieński (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin)
prof. dr hab. Leszek Paweł Słupecki (Uniwersytet Rzeszowski)
prof. dr hab. Jacek Soszyński (Instytut Historii Nauki PAN, Warszawa)
prof. dr hab. Stanisław A. Sroka (Uniwersytet Jagielloński, Kraków)
prof. dr hab. Marcin Starzyński (Uniwersytet Jagielloński, Kraków)
prof. dr hab. Paweł Stróżyk (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań)
prof. dr hab. Adam Szweda (Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń)
prof. dr hab. Sobiesław Szybkowski (Uniwersytet Gdański)
prof. dr hab. Wacław Uruszczak (Uniwersytet Jagielloński, Kraków)
prof. dr hab. Piotr Węcowski (Uniwersytet Warszawski)
prof. dr hab. Martin Wihoda (Masarykova univerzita, Brno)
prof. dr hab. Jacek Wijaczka (Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń)
prof. dr hab. Ewa Wólkiewicz (Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Warszawa)
prof. dr hab. Jan Wroniszewski (Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń)
prof. dr hab. Piotr Wróbel (Uniwersytet Jagielloński, Kraków)
prof. dr hab. Hanna Zaremska (Instytut Historii PAN, Warszawa)
prof. dr hab. Maciej Zdanek (Uniwersytet Jagielloński, Kraków)
prof. dr hab. Michał Zwierzykowski (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań)

Wyłączny dystrybutor
Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk
ul. Mielżyńskiego 27/29, 61-725 Poznań
tel. 61 852 74 41 wew. 23, fax 61 852 22 05

Aktualna oferta wydawnicza na stronie
www.ptpn.poznan.pl
dystribucja@ptpn.poznan.pl

Szersza informacja o czasopiśmie:
www.rh-ihpan.edu.pl
<http://rh.ptpn.poznan.pl>

Informacja dla Autorów

Redakcja Roczników Historycznych prosi
o nadsyłanie artykułów i recenzji możliwie pocztą elektroniczną
(tnjurek@wp.pl; rh@ihpan.edu.pl).
Najchętniej widzimy program Word for Windows (plik w formacie *.rtf).

ISSN 0324-8585

0 5 >

ISSN 0324-8585